

*Gerona: Muralla enderrocada de la ronda del Dr Robert.
V. Fargnoli.*

>> Muralla a la ronda del Doctor Robert, poc abans del seu enderrocament. (Font: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPAÍ. VALENTÍ FARGNOLI.)

La muralla perduda

Text > **PERE BOSCH**, historiador

Les muralles de Girona es van convertir en un objectiu habitual de la càmera de Valentí Fargnoli. I, en bona part dels casos, el fotògraf gironí va retratar-les amb un interès clarament notarial, per deixar constància d'un element que estava irremissiblement condemnat a desaparèixer. En la imatge que reproduïm, per donar-ne un exemple, va deixar anotat que aquell era un tram de «muralla enderrocada». Quan va fotografiar-lo, doncs, era ben conscient que aquell escenari canviaria per sempre més. Alguns anys abans s'havia aprovat una llei que obria les portes a la seva desaparició, i era qüestió de temps i de pressupost que aquell escenari canviés de forma irreversible. De fet, la muralla del Mercadal acabaria desapareixent entre el 1901 i el 1958, quan se'n va perdre el darrer vestigi, la torre de Santa Clara, a causa de la construcció de la Delegació d'Hisenda. El tram que apareix a la fotografia va enderrocar-se el

1930 i, molt probablement, Fargnoli va recuperar-la del calaix per fer-hi la seva anotació.

La imatge correspon al tram entre els baluards de Santa Clara i Sant Francesc, en aquell moment batejat com a ronda del Doctor Robert i avui dia com a ronda de Sant Antoni Maria Claret. Havia estat bastit a mitjan segle xv, i els murs eren més baixos que els de la resta de la ciutat. Malgrat tot, tenia un gruix notable, que permetia còmodament el pas d'un carruatge i que, una vegada perdut el seu paper defensiu, li havia permès convertir-se en un passeig elevat per als gironins. Les tres torres, conjuntament amb quinze més, havien estat aixecades alguns anys després, ja durant el segle xvi, per tal de reforçar el seu paper defensiu. Avui, d'aquell conjunt només se'n conserva un angle de l'antic baluard de Sant Francesc, que serveix de base al monument del Lleó. Resulta fàcil, però, resseguir-ne el traçat mentre es transita amunt i avall per la Gran Via de Jaume I, des de la plaça de la Independència fins al mercat del Lleó.

Al llarg de la història, les muralles havien estat testimonis d'excepció d'una ciutat condemnada a esdevenir la «clau del regne». El tram en qüestió ens

>> Autoria: MANEL LLADÓ

evoca un munt d'episodis bèl·lics. El 3 d'agost de 1653, durant la Guerra de Secessió, el mariscal francès Hocquincourt, que havia encerclat la ciutat amb un exèrcit de 4.000 cavalls i 6.000 infants, va aconseguir obrir-hi una enorme bretxa; insuficient, però, per entrar a la ciutat. Alguns anys després, un altre mariscal, Bellefonds, va aconseguir obrir dues entrades considerables que li van permetre ocupar tot el barri, però els atacants van ser repel·lits de forma heroica, fins al punt que la cultura popular va atribuir la victòria al miracle de les mosques. L'espai va tornar a prendre protagonisme militar a principis del segle XIX, durant la Guerra del Francès. En aquest punt es va viure una de les primeres escomeses de l'exèrcit napoleònic, i també una de les darreres accions del setge del 1809, que es va resoldre amb la capitulació del 10 de desembre, signada per una junta militar presidida per Julián Bolívar. Amb el pas dels anys, però, la muralla va perdre la seva utilitat defensiva i es va convertir en una cotilla que impedia que la ciutat respirés. Molt a prop d'aquest punt van emergir les primeres empreses. La muralla estava, doncs, condemnada a desaparèixer, per molt que avui

la visualització de la imatge de Fargnoli ens traslladi un cert component de nostàlgia, de pèrdua patrimonial.

La muralla no és l'única protagonista de la imatge de Fargnoli. Al capdamunt de l'immens llençol patri emergeix l'antic Hospital de Santa Caterina. L'Hospital havia estat traslladat precisament en aquell espai des de fora murs i inaugurat el 1679, amb una processó solemne. Pocs anys després, l'edifici es va complementar amb la Casa de la Misericòrdia, el futur hospici, i la de la convalescència, i es va convertir en l'element articulador de la zona sud del Mercadal. Aquell paper central va recuperar-lo fa deu anys, quan va encabir bona part dels serveis de la Generalitat i es va reconvertir, d'aquesta manera, en un dels símbols de la capitalitat gironina. Enric Mirambell, el cronista oficial de la ciutat, encara recorda les hortes de fora muralla, que permetien una visió nítida de l'espai des de l'actual Clínica Bofill. L'antic passeig fora muralles s'ha convertit en una de les principals artèries de la ciutat, i les antigues hortes han esdevingut un continuïum de teixit comercial. I, just al davant, emergeix l'edifici central de la Delegació de la Generalitat, tot un símbol de la capitalitat gironina.